

РЕШЕНИЕ

№ 8348

гр. София, 11.03.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 55 състав,
в публично заседание на 18.02.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Диана Стамболова

при участието на секретаря Антонина Бикова, като разгледа дело номер **164** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производство по чл. 145 от Административно процесуалния кодекс /АПК/ във вр. с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца.

Образувано е по жалба на Д. П., гражданка на У. чрез адвокат Я. К. срещу Заповед № ЗСПД/Д-А/20273/14.11.2024г. на Директора на дирекция „Социално подпомагане“ – Б., с която е постановен отказ по заявление на Д. П. за отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете. В жалбата се излагат съображения за незаконосъобразност на оспорената заповед, поради издаването ѝ при съществено нарушение процесуалните правила, неспазване на материалния закон и правото на ЕС. Моли за отмяна на оспорената заповед и се претендират разноски на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата.

В съдебно заседание, жалбоподателят Д. П., редовно призована, не се явява, представлява се от адв. К., която поддържа жалбата и моли да бъде отменена оспорената заповед. Изразява искане за отмяна на заповедта и връщане на административната преписка на органа за ново произнасяне. Претендира присъждане на разноски по реда на чл. 38 от ЗА.

Ответникът - Директор на дирекция „Социално подпомагане“ – Б., чрез процесуалния си представител юрк. П., изразява становище за неоснователност на жалбата и законосъобразност на оспорената заповед. Моли жалбата да бъде отхвърлена и в полза на ответника да се присъдят разноските за юрисконсултско възнаграждение. Прави възражение за прекомерност на претендираните от жалбоподателя разноски.

Съдът, като прецени поотделно и в съвкупност събраните по делото доказателства,

становищата на страните и съобрази приложимия закон, намира за установено от фактическа страна следното:

Производството пред административния орган е започнало по подадена заявление-декларация с вх. № ЗСПД/Д-А/20273/21.10.2024г. от Д. П., гражданка на У. за отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете по чл. 6 от ЗСПД.

От представената Регистрационна карта издадена на 20.08.2024г. с валидност до 04.03.2025г. се установява, че на заявителят-чужденец /гражданин на Република У./ е предоставена временна закрила по чл. 39 от ЗУБ.

Не е спорно по делото, а и се установява от приетите писмени доказателства-удостоверение за раждане, че М. П., е дъщеря на Д. П. и е [дата на раждане] в [населено място], Република България.

Въз основа на подаденото заявление-декларация, е издадена оспорената в настоящото дело Заповед № ЗСПД/Д-А/20273/14.11.2024г. на Директора на дирекция "Социално подпомагане"- [населено място], с която е постановен отказ за отпускане на еднократна помощ за едно дете, на основание чл. 6, ал. 1 от ЗСПД, т.е. еднократна помощ при раждане на живо дете. Видно от изложените в заповедта съображения заявителят не отговаря на условията по чл. 3, т. 5 от ЗСПД - Право на семейни помощи за деца имат семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна."

Заповед № ЗСПД/Д-А/20273/14.11.2024г. е връчена на Д. П. на 06.12.2024г., видно от известието за доставяне. Жалбата срещу нея е депозирана на 18.12.2024г.

При така установеното от фактическа страна, съдът намира от правна страна следното:

Жалбата е подадена в срока по чл.149, ал. 1 от АПК, от надлежната страна при наличието на правен интерес, поради което същата се явява допустима за разглеждане.

Разгледана по същество жалбата е основателна по следните съображения:

Съобразно чл. 10, ал. 4, във вр. с чл. 10, ал. 5 от ЗСПД, отпускането на семейни помощи за деца или отказа за отпускането им се извършва със заповед на директора на дирекция „Социално подпомагане“ или упълномощено от него лице. Оспореният акт е издаден от компетентен орган, в рамките на неговата компетентност, при спазване на законовите изисквания за форма и съдържание, както и при спазване на административнопроизводствените правила.

Между страните липсва спор по отношение на фактите. Не е спорно обстоятелството, че Д. П. е гражданин на У., както има предоставена временна закрила от Държавна агенция за бежанците при Министерски съвет. Не се спори, че М. П. е дъщеря на Д. П. и е [дата на раждане] в [населено място], Република България.

Спорен е въпросът относно противоречието на разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД с други нормативни актове.

Безспорно като лице с предоставена временна закрила, Д. П. и семейството ѝ имат право на социално подпомагане, съгласно чл. 39 ал. 1, т. 4 от ЗУБ. В Закона за социалното подпомагане е предвидено отпускането на социални помощи и за лице с предоставена временна закрила. Същевременно претендираната помощ е по реда на ЗСПД, която е определена за "семейна помощ". Независимо от различното наименование на помощта, обвързването ѝ с посещение на детето в училище, водят до извода, че тя представлява вид социално подпомагане, тъй като отговаря на

законовата дефиниция за социално подпомагане в чл. 2, ал. 2 от Закона за социалното подпомагане.

Противоречивите тези се изразяват в различно тълкуване на нормативната уредба, респективно застъпват противоположни становища относно материалната законосъобразност на акта и съответствието му с целта на закона, по-конкретно дали ли са основания за отпускане на еднократна помощ по чл. 6, ал. 1 от ЗСПД за раждане на живо дете, чиито лични данни са посочени по-горе в решението.

Според чл. 47, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ), отглеждането на децата до пълнолетието им се подпомага от държавата. Освен това Конституцията е прогласила и правото на гражданите на социално подпомагане (чл. 51, ал. 1). Съответно, съгласно чл. 26, ал. 2 КРБ чужденците, които пребивават в Република България имат всички права по тази Конституция с изключение на правата, за които Конституцията и законите изискват българско гражданство. От своя страна Законът за убежището и бежанците (ЗУБ) определя условията и реда за предоставяне на закрила на чужденци на територията на Република България, както и техните права и задължения, като в чл. 39, ал. 1, т. 4 от същия изрично е предвидено, че чужденците с предоставена временна закрила (каквото е предоставена на жалбоподателката) имат право на социално подпомагане.

В случая между Република България и У. е сключен Договор между Република България и У. за социално осигуряване (Ратифициран със закон, приет от XXXIX Народно събрание на 28 ноември 2001г. - ДВ, бр. 107 от 2001г. В сила от 1 април 2003г.). Доколкото обаче социалните помощи не са част от системата на социалното осигуряване, цитираният по-горе договор между Република България и У. се явява неприложим в конкретния случай.

Спорният по делото въпрос е за правото на лицата, на които е предоставена временна закрила, да се ползват от системата на социалните помощи на държавата, в която пребивават, в частност от отпусканите по ЗСПД помощи.

Според чл. 2, ал. 3 от ЗСПД право на социални помощи имат българските граждани, семейства и съжителстващи лица, които поради здравни, възрастови, социални и други независещи от тях причини не могат сами чрез труда си или доходите, реализирани от притежавано имущество, или с помощта на задължените по чл. 140 от Семейния кодекс да ги издържат лица да осигуряват задоволяване на основните си жизнени потребности. Съгласно ал.6 на същата разпоредба, от правото по ал. 3 се ползват и чужденците с разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република България, чужденците, на които е предоставено убежище, статут на бежанец или хуманитарен статут, и чужденците, ползващи се от временна закрила, и лицата, за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна.

ЗСПД не съдържа изрична регламентация дали и при какви условия могат да се предоставят семейни помощи за деца на чужди граждани, на които е предоставена временна закрила. Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ) чужденец по смисъла на този закон е всяко лице, което не е български гражданин, а разпоредбата на чл. 39, ал. 1, т. 4 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) предвижда, че чужденците с предоставена временна закрила имат право на социално подпомагане.

Ограничителното тълкуване на нормата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не съответства и на разпоредбата на чл. 28, § 1 на Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29.04.2004 г.

относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила. Съгласно посочената разпоредба държавите членки полагат грижи получилият статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила да получават в държавата членка, която им е предоставила статута, необходимото социално подпомагане, равностойно на предвиденото за гражданите на тази държава членка, и Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила.

На следващо място, съгласно чл. 2 от Конвенцията на ООН за правата на детето, която по силата на чл. 5, ал. 4 от КРБ е част от вътрешното право на страната и има предимство спрямо останалите норми от вътрешното законодателство, които ѝ противоречат, държавите - страни по Конвенцията зачитат и осигуряват правата, предвидени в тази Конвенция, на всяко дете в пределите на своята юрисдикция без каквато и да е дискриминация, независимо от расата, цвета на кожата, пола, езика, религията, политическите или други възгледи, националния, етническият или социалният произход, имущественото състояние, инвалидност, рождение или друг статут на детето или на неговите родители или законни настойници.

Разпоредбата на чл. 3, § 1 от Конвенцията регламентира, че висшите интереси на детето са първостепенно съображение във всички действия, отнасящи се до децата, независимо дали са предприети от обществени или частни институции за социално подпомагане, от съдилищата, административните и законодателни органи. Съгласно § 2 на същия текст държавите - страни по Конвенцията, се задължават да осигурят на детето такава закрила и грижи, каквито са необходими за неговото благосъстояние, като се вземат предвид правата и задълженията на неговите родители, законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за него, и за тази цел те предприемат всички необходими законодателни и административни мерки.

С оглед на водещата се война в У. Европейският съвет активира за пръв път Директивата за временна закрила на бежанци, с което се дава възможност на украинците, които влизат на територията на страните членки на ЕС, да получат незабавна помощ. В рамките на тази помощ е включена и възможността за получаване на социално подпомагане, но в съответствие с възможността, дадена от чл. 29, параграф 2 от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила.

Според съображение 15 от приложимата Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 г. относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица (Директивата) задълженията на държавите - членки по тази директива следва да предоставят адекватно ниво на защита на тези, които се нуждаят от нея. В чл. 3, § 2 от Директивата е предвидено, че държавите-членки прилагат режима на временна защита при стриктно спазване на човешките права и основните свободи, и на техните задължения за недискриминация,

а съгласно чл. 13, § 2 държавите - членки създават разпоредби за предоставяне на помощи от "Социални грижи" на лицата, ползващи се с временна закрила.

Семейните помощи за деца по ЗСПД са особен вид социални помощи по смисъла на чл. 47, ал. 1 от Конституцията на РБ, които се финансират от държавния бюджет съгласно чл. 5 от ЗСПД /Решение № 2 от 2006 г. по к. д. № 9 от 2005 г. на Конституционния съд на РБ/. Те се предоставят с оглед на разходите по издръжката на децата и са израз на социалната функция на държавата, която е задължена да подпомага отглеждането на децата в семейна среда от родителите и от лицата, полагащи грижи за тях, съгласно чл. 1, ал. 2 от ЗСПД и да осигурява най-добрия им интерес в съответствие с принципа по чл. 3, т. 3 от Закона за закрила на детето.

От анализа на приложимата нормативна уредба следва извода, че децата, ползващи се от временна закрила, не могат да се поставят в по-неблагоприятно положение от останалите деца /граждани на Р.България, чужденци със статут на бежанец или хуманитарен статут, чужденци с разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Р.България, чужденци, на които е предоставено убежище, лицата, за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна/. Семейните помощи са сред основните помощи, гарантиращи правото им на жизнен стандарт в съответствие с техните висши интереси, поради което семействата им и/или лицата, полагащи грижи за тях, не могат да бъдат изключени от кръга на правоимащите по чл. 3, т. 5 от ЗСПД.

С оглед на това ограниченията, предвидени в чл. 3, т. 5 от ЗСПД и чл. 39, ал. 1, т. 4 от ЗУБ, според които чужденците с предоставена временна закрила могат да се ползват само от правото на социални помощи по ЗСП, но не и от правото на семейни помощи по ЗСПД, не съответстват както на Конституцията на РБ и Конвенцията, така и на Директивата, поради което и на основание чл. 5, ал. 1 и ал. 4 от КРБ и принципа на примата на общностното право следва да останат неприложени.

Поради изложеното, съдът намира, че оспорената заповед е незаконосъобразна - постановена в противоречие с нормите на общностното право и международните договори в областта на закрилата на детето и предоставянето на временна закрила на чужденци, както и в несъответствие с целта на закона. Поради това същата следва да бъде отменена, а преписката - изпратена на административния орган за ново произнасяне при спазване на указанията по тълкуването и прилагането на закона, дадени в мотивите на настоящото решение.

При този изход на спора, предвид представения по делото договор за правна защита и съдействие, според който процесуалното представителство се осъществява безплатно на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата, на адв. Я. К. следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение. Във връзка с направеното от ответника възражение по размера на разноските, при определяне на дължимото адвокатско възнаграждение следва да се съобрази Решение на СЕС от 23 ноември 2017 г. по съединени дела С-427/16 и С-428/16, както и Решение на СЕС от 25 януари 2024 г. по дело С-438/22, като се извърши преценка какъв размер се явява справедлив и обоснован в контекста на легитимната цел по чл. 36, ал. 2 от ЗА. При съобразяване и на процесуалното участие на поискалия възнаграждението адвокат, естеството на правния спор, който не се характеризира с особена фактическа и правна сложност, приключил е в едно съдебно заседание, съдът определя адвокатско възнаграждение в размер на 1000 лв., съгласно чл. 8, ал. 3 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Така мотивиран и на основание чл. 172, ал. 2, предл. второ и чл.173, ал.2 от АПК, Административен съд София – град, III отделение, 55-ти състав

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ Заповед № ЗСПД/Д-А/20273/14.11.2024г. на Директора на дирекция „Социално подпомагане“ – Б., с която е постановен отказ по заявление на Д. П. за отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете.

ВРЪЩА преписката на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Б. за ново произнасяне в съответствие с дадените указания за тълкуване и прилагане на закона.

ОСЪЖДА Дирекция „Социално подпомагане“ – Б. да заплати на адвокат Я. К. сумата от 1 000 (хиляда) лева, представляваща адвокатско възнаграждение.

РЕШЕНИЕТО е окончателно и не подлежи на обжалване.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪДИЯ: